

โมกขธรรมประยุกต์

- พิเศษ -

๒๗ มีนาคม ๒๕๑๘

ปฐมนิเทศ เพื่อ การฟั่นักในสวนมอญ

วันนี้เป็นเพียงโอกาสแรกที่ได้พบกัน ไม่ได้คิดว่า
จะพูดอะไรกันมากมาย นอกจาก ขอแสดงความยินดี
และจะได้ปรับความเข้าใจกันบางอย่าง.

ขอแสดงความยินดี ในข้อที่ว่า การกระทำนั้นจะช่วยให้ผลแก่
ทุกคน หรือแก่ประเทศชาติศาสนา ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม. เมื่อมีผู้สนใจ
ที่จะศึกษา จะปฏิบัติพระพุทธศาสนามากขึ้น ก็ย่อมมีผลดี ที่ทำให้ศาสนา
ยังมีอยู่ แล้วก็มีบุคคลที่ได้รับประโยชน์ และเป็นตัวอย่างต่อกันไปด้วย.

ขอแสดงความยินดี ในข้อที่ว่า พวกคุณเกิดใช้เวลามากมาเรียน หรือที่จะเรียกว่าเวลาว่างในลักษณะอย่างนี้; นี่รู้สึกว่าเป็นความคิดที่ดี หรือถ้าพูดตามความรู้สึกจริงๆ แล้ว ก็รู้สึกว่าดีมาก ดีที่สุด เกี่ยวกับจะบอกให้ทราบ ว่าทำไมมันจึงเป็นอย่างนั้น.

สำหรับข้อที่ว่า จะทำความเข้าใจกันบางอย่าง เกี่ยวกับการกระทำระหว่างที่มาพักอยู่ที่นี่ ก็ด้วยหวังจะให้พวกคุณ ได้รับประโยชน์มากที่สุด เท่าที่จะมากได้; ฉะนั้นขอให้พยายาม ให้สำเร็จตามที่หวังอย่างนี้.

ในข้อที่ว่า ยินดีที่มีผู้สนใจในพระธรรม ในพระศาสนา นี้ก็มีใช้กล่าวในฐานะ ที่ว่าผมชอบสิ่งนี้ หรือพยายามทำหน้าที่เผยแพร่ธรรมะ หรือศาสนาอยู่ แล้วก็จะได้เป็นพรรคพวกกัน อย่างนั้นก็ไม่ใช่; อย่างนี้เกิดเหมือนกัน แต่มันยังมีอะไรมากกว่านั้น.

เดี๋ยวนี้คนเรามีการศึกษา มาก แต่มันมากไปในทางที่จะไม่ทำให้มีสันติภาพ หรือสันติสุข มันกลับมากไปในทางที่ให้มีอะไรยุ่งเหยิงมากกว่า; เพราะว่า การศึกษาที่เขาให้กันในโลกเวลานี้ มีแต่ทำให้คนฉลาดในการหาประโยชน์อย่างวัตถุ หรือแม้ทำให้ฉลาดในความหมายทั่วไป เขาก็มิได้ใช้ความฉลาดนั้นไปในทางของสันติภาพ หรือสันติสุข เพราะว่าความฉลาดนั้นเป็นเครื่องมืออันหนึ่งเท่านั้น ยังไม่แน่ว่าจะไปจะผิดหรือถูก ดีหรือชั่ว. ต้องใช้ความฉลาดนั้นให้ถูก จึงจะถูก; ใช้ความฉลาดนั้นให้ดี จึงจะดี.

เดี๋ยวนี้ทุกคนในโลก ที่มีการศึกษามาก ศิษยาภิบาลที่จะศึกษาได้นั้น เขาใช้ความฉลาดไปในทางแสวงหาประโยชน์ของตัว เพื่อกอบโกยประโยชน์มาให้แก่ตัว. ที่พูดว่า ทำเพื่อประเทศชาติ หรือเพื่อนมนุษย์นั้น เป็นเรื่องพูดกันแต่ปาก; ที่ทำอยู่จริงนั้น เป็นการทำเพื่อตัว เพื่อประโยชน์ของตัว. นี่ขอยืนยันไว้อย่างนี้ ให้ไปทดสอบกันดูเถิด.

คำที่กล่าวมาแล้วนี้ ไม่ใช่เฉพาะพวกคุณ จะกล่าวสำหรับคนที่เป็นักเรียน
ทั่วโลก : ยิ่งศึกษา ยิ่งฉลาด ยิ่งฉลาดแล้วยิ่งโน้มไปในทางเห็นแก่ตัว; แม้ว่า
จะทำเพื่อผู้อื่น มันก็ทำให้ตัวได้รับเกียรติ หรือได้รับอะไรทำนองนั้น. อย่างนี้ไม่
ใช่ทำเพื่อผู้อื่นเสียแล้ว แต่ทำด้วยหวังว่า ตัวจะได้รับเกียรติเป็นอย่างน้อย; ยิ่งกว่านั้น
ก็เพื่อรับประโยชน์ตน.

ถ้าโลกนี้มีการจัดการศึกษา โน้มไปในทางเห็นแก่ตัวกัน อย่างนี้เรื่อยๆ ไป
โลกนี้ต้องวินาศแน่. เลิกจัดการศึกษาแบบนี้กันเสีย จะดีกว่า; แล้วไปจัดการศึกษา
ที่ทำให้คนฉลาด หรือนักกับการเสียสละความเห็นแก่ตัว.

การเสียสละความเห็นแก่ตัวนี้ ไม่มีในหลักสูตร ของพวกคุณ หรือของ
นักศึกษาทั่วโลก; ยิ่งจัดการศึกษาให้มันมากเข้า ก็ยิ่งทำให้โลกเต็มไปด้วยผู้เห็นแก่ตัว
มากเข้า เท่านั้นเอง.

ผมไม่รู้สึกเลื่อมใส หรือพอใจ หรือสบายใจ เมื่อได้ฟังเขาพูดถึงเรื่อง การ
จะขยายจำนวนโรงเรียน ขยายมหาวิทยาลัย เพิ่มจำนวนมหาวิทยาลัย อะไรก็ตาม,
กระทั่งกันคว้าวธีการที่จะมาสอนกันใหม่ๆ ให้ได้ผลเร็ว; นี้ ผมกลับเห็นว่า เป็นภัย
อันตราย, แล้วยิ่งเปิดโรงเรียน เปิดมหาวิทยาลัย มีการสอนอย่างนี้กันมากเท่าไร ก็ทำ
ให้คนฉลาดในทางที่จะเอาประโยชน์ให้แก่ตัว ด้วยความเห็นแก่ตัวมากขึ้นเท่านั้น.

ถ้าหยุด หรือปิดโรงเรียนชนิดนี้เสียยิ่งดีกว่า ไปอยู่กันอย่างมกมาย เหมือน
สมัยโรงเรียนตามวัดวาอาราม เมื่อร้อยปีมาแล้วก็ยิ่งจะดีกว่า เพราะไม่มีอาชญากรรม
อาชญากรเลวร้ายมากเหมือนสมัยนี้ ที่การศึกษาเจริญ, แล้วในโลกก็ยังไม่มีการคิดล้าง
ผลาญกันอย่างใหญ่หลวงเหมือนเดี๋ยวนี้ เพราะยังทำไม่เป็น เพราะว่ายังโง่ แต่ว่าอยู่กัน
ด้วยความสงบ.

ความเป็นอยู่สมัยโน้น นอนไม่ต้องปิดประตูเรือน นอนใต้ถุนก็ได้ นอนจนสว่างอยู่ใต้ถุนเรือน วัวควายก็ปล่อยไว้ในทุ่งนาได้. *เดี๋ยวนี้ทำอย่างนั้นไม่ได้*; ตูเกิดจากความเจริญของมนุษย์. ปล่อยวัวควายไว้ในทุ่งนา ก็ถูกขโมยหมด นอนใต้ถุนเรือนก็มีคนมาyingตาย, แม้ว่านอนบนเรือน เขาก็ยังพยายามที่จะไปยิงไปฆ่า, แม้กลางนครหลวง กลางวันแสดๆ ในกรุงเทพฯ คุณไปคูเกิด มันปลอดภัยไหม?

เมื่อ ๕๐ ปีมาแล้ว ผมเคยไปกรุงเทพฯ ก่อนบวช, คึกคักสองทิศสามก็ปลอดภัย, ไปสถานใดคนเคียวก็ไปได้ โดยไม่มีอันตราย; *เดี๋ยวนี้ไม่มีแล้วสภาพอย่างนี้* ในยุคที่เรียกว่า การศึกษาเจริญ อะไรเจริญก้าวหน้า, *เดี๋ยวนี้กลับไม่มีอย่างนั้น* กลับเป็นว่า กลางวันแสดๆ ก็ไม่ปลอดภัยในท้องถนนหลวง. ครั้นไปมองดู อ่านดู เรื่องราวในประเทศอื่น ในประเทศที่ว้าใหญ่โตนัก เจริญนัก รุ่งเรืองนัก มีอำนาจมาก อะไรๆ ก็ยิ่งเลวร้ายเหมือนกัน ขนาดที่ต้องระวังกระแทกบนที่พักรถ บนโรงธรรม ก็ไม่มีความปลอดภัย.

ที่พูดมามากมาย ก็เพื่อจะชี้ให้เห็นว่า ได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวง : สมัยหนึ่งเขาเรียนศาสนากัน แล้วก็เรียนอย่างไม่เป็นล่ำเป็นสันเหมือนเดิมนั้น; แต่เขาเรียนทั่วศาสนา คือ อบรมทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่ให้กลับบาป ต้องการบุญ และช่วยผู้อื่นด้วยน้ำใสใจจริง, **มีหลักว่า ทุกคนเป็นเพื่อน เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น.** *เดี๋ยวนี้หาทำไม่ได้* ในเรื่องคนที่จะมีจิตใจคิดว่า “สัตว์ทั้งหลายเป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น”; สมัยก่อนนั้นมีแต่คนอย่างนี้ มันจึงไม่มีภัย ไม่เป็นอันตราย แม้แก่สัตว์เรขาคณ ก็แล้วกัน.

ทีนี้ ก็จะพูดตรงที่ว่า ยินดีในการที่คุณใช้เวลาว่าง มาศึกษาธรรมะ มาศึกษาศาสนา;

นี่ก็เพื่อไปเติมส่วนที่ยังขาดอยู่ บกพร่องอยู่ แหว่งอยู่ ให้มันเต็ม; ก็คือคุณจะได้ศึกษาพระธรรม หรือพระศาสนา จนสามารถจะใช้ปฏิบัติให้อยู่ที่เนื้อที่ตัว คือที่กาย วาจา ใจ อยู่เป็นประจำ อันจะเป็นเครื่องป้องกันไม่ให้เราใช้ความฉลาดไปในทางของความเห็นแก่ตัว แต่จะใช้ความฉลาดไปในทางที่ถูกต้อง ซึ่งมีความถูกต้องอย่างไร ก็จะใช้ไปอย่างนั้น, แล้วธรรมะ หรือ ศาสนานี้จะช่วยให้หยุดความอยาก หยุดความทะเยอทะยาน ที่เพื่อเจ้อ ที่เพื่อ ที่ไม่รู้จักจบนั้น เสียบ้าง.

การมาศึกษาธรรมะนี้ หมายความว่า เราจะได้มีผู้ที่มีการศึกษาดี มีความฉลาด และมีธรรมะ หรือมีศาสนา สำหรับจะควบคุมความฉลาดนั้นให้ปลอดภัย. นี่ใจความมีอย่างนี้ ที่ว่าผมรู้สึกยินดีในการที่พวกคุณมาแสวงหาวิชาความรู้ทางธรรม ทางศาสนา ในเวลาว่างจากการเรียน ซึ่งมีแต่ทำให้พวกคุณฉลาด และทั้งหมดก็เพื่ออาชีพ หรือเพื่อประโยชน์ทั้งนั้น.

อีกข้อหนึ่งที่ว่า เราควรจะผูกพันถึงการมาอยู่ที่นั่น จะถือเอาประโยชน์ให้ได้นักอย่างไร.

บางคนอาจจะเข้าใจแล้วก็ได้ แต่บางคนอาจจะยังไม่เข้าใจ, คือบางคนอาจจะคิดว่า มาฟังให้มาก ๆ มาจดไปให้มาก ๆ แล้วก็จะเป็นการดีที่สุด อย่างนี้ก็ไม่ได้. คุณซื้อหนังสือไปอ่านยังจะดีกว่า สะดวกกว่า, หนังสือเขาพิมพ์ขายที่กรุงเทพฯ มากมาย เรื่องอะไรก็ได้; แต่มันก็จริงอยู่บ้าง ที่ว่ามาฟังโดยตรงนั้น จะมีประโยชน์กว่าอ่านหนังสือตามลำพัง; แต่ก็ยังไม่มาก ไม่ใช่มีประโยชน์อะไรมากมายนัก.

ที่ว่า มีประโยชน์มากมาย ก็คือว่า ระหว่างที่พักอยู่ที่นี้ ขอให้ เป็นอยู่ให้ใกล้กับธรรมชาติ ให้มากที่สุด จนเรียกว่า เป็นเกลือก้นกับธรรมชาติ เหมือนอย่างพระพุทธเจ้าทั้งหลาย หรือพระศาสดาในศาสนาอื่น ๆ ทั้งหมดทั้งสิ้น.

ถ้ายังไม่ทราบ ก็ทราบเสียทีว่า พระพุทธเจ้าท่านประสูติ *กลางดิน*, ท่านตรัสรู้ เป็นพระพุทธเจ้านั้นก็ *กลางดิน*, เมื่อประทับนั่งก็อยู่ *กลางดิน*, เมื่อท่านนิพพาน ท่านก็ นิพพาน *กลางดิน*, สอนสาวกทั้งหลายส่วนมากก็สอน *กลางดิน*, เพราะว่าโรงประชุม มั่นก็เป็น *กลางดิน*, ที่ไหนๆ ท่านก็สอน : ที่โคนไม้ ที่ตรงไหนกระทั่งเดินทางอยู่ท่าน ก็สอน ก็เรียกว่าสอนกันกลางดิน. ภูมิของพระพุทธเจ้าก็เป็นพื้นดิน; ไปดูซาก โบราณสถานในประเทศอินเดียเห็นแล้วก็ต้องว่าท่านอยู่กลางดิน นี่ก็ความหมายของคำว่า “เป็นเกลือก้นกับธรรมชาติ”, อยู่ใกล้ชิดกับกับธรรมชาติ จึงได้รู้เรื่องของธรรมชาติ.

การตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้านั้น มิใช่ะไรอื่น นอกจาก รู้เรื่องของธรรมชาติ ในส่วนที่ควรจะรู้ ที่มีประโยชน์ที่สุด อย่างถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด; นี่เรียกว่า ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ซึ่งไม่มีอะไร นอกไปจากเรื่องธรรมชาติ; ฉะนั้น เราอยากจะได้อะไรมาๆ เร็วๆ จากธรรมชาติ ก็ควรพยายามอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ให้เป็นเกลือก้นกับธรรมชาติ.

เราควรจะพอใจ ที่ว่า *เดี๋ยวนี้เรากำลังนั่งกันอยู่กลางดิน เป็นอนุสรณ์แก่ พระพุทธเจ้า* ผู้ที่ถ้าเราพูดอย่างธรรมคาสามัญ ก็ว่า ท่านเกิดกลางดิน ท่านตรัสรู้กลางดิน ท่านตายกลางดิน ท่านสอนกลางดิน ท่านอยู่กลางดิน อย่างนี้. ไม่มีพระพุทธเจ้าองค์ไหน ตรัสรู้บนภูฏี หรือบนวิมาน เว้นแต่พวกสาวกเดี๋ยวนี้ ที่อยากอยู่บนวิมาน อยากอยู่บนตึก อยากอยู่บนอะไรต่างๆ ที่ไม่ใช่กลางดิน; แล้วก็คิดว่าความภิกขุมันจะไปพบกันได้อย่างไร.

ความคิดของคน ผู้เป็นเกลือก้นกับธรรมชาติ อยู่กลางดิน กับความคิดของคนที่ไม่เกลือกธรรมชาติ อยากจะอยู่บนวิมาน นี่จะไปพบกันได้ที่ไหน. ฉะนั้น บัณฑิตที่จะอ่านมากๆ หรืออะไรหลายๆ นั้นมันยังไม่แน่ มันต้องอยู่ใกล้ชิดธรรมชาติ แล้วธรรมชาติจะสอนให้เองอย่างลึกซึ้ง.

คำว่า “**ใกล้ชิดธรรมชาติ**” นั้น คือให้ไกลจากที่มนุษย์เขาสบายความต้องการ หรือความเพิกเพิ่น ความสนุกสนาน ความหลงไหลออกไป จนไกลจากธรรมชาติ กลายเป็นผู้บูชาเนื้อหนังไป คือการมรณะ; ถ้าอย่างนั้นละก็ ยังไม่พบกับธรรมะ. ฉะนั้น การบวชจึงมีการเริ่มต้น เริ่มสอน **เรื่องบุญจะกัมมฏฐาน** อะไรต่างๆ เพื่อให้มีจิตใจหลักเลี้ยวจากการมรณะ ซึ่งกำลังเป็นที่หลงไหลกันในโลก, ให้มีจิตใจปกติ; จิตใจปกตินี้จะเข้าถึงธรรมชาติได้โดยง่าย ไม่เชือกคล้อง.

เมื่อมาบวชเช่นนี้ อย่ามาหวังเรื่องกิน เรื่องนอน เรื่องเล่น เรื่องหว่าอะไรต่างๆ ซึ่งไม่ใช่ธรรมชาติอันบริสุทธิ์; กิน หรือ อยู่ หรือ ใช้อะไร ก็ให้เป็นเพียงแต่พอดี, หรือพูดอีกทีว่า **เท่าที่จำเป็น**. เมื่อเป็นเช่นนี้จิตใจไม่ไปหลงสิ่งเหล่านั้น มันกว้างมากพอที่จะไปคิดนึกศึกษา หรือรู้สึกธรรมะอันลึกซึ้งได้. นี้เรียกว่า เราเป็นอยู่ให้ถูกกับเรื่องของ การอยู่ที่นี่, จะได้ประโยชน์มากในกิจการเป็นอยู่ ให้ใกล้ชิดกับธรรมชาติ เป็นเกลอกับธรรมชาติ; ส่วนที่ได้ยินได้ฟัง ได้อะไรนั้น เป็นเรื่องเล็กกว่า.

ขอให้ทำตัวเหมือนกับเครื่องรับที่ดี ที่ธรรมชาติจะพูดให้ จะสอนให้; ถ้าเราทำตัวเราผิด คือไม่เป็นเครื่องรับที่ดี มันก็จะไม่ได้ยิน, ไม่ได้ยินเสียงที่ธรรมชาติจะพูดให้. ข้อนี้หมายความว่า **ธรรมชาติ**ทั้งหลาย ที่เราเห็นอยู่ในที่นี้; มันไม่ทั้งหลาย ก่อนหิน ก่อนดิน อะไรทุกอย่าง ในสภาพอย่างนี้ มันจะมีบงกชจิตใจให้หยุด ให้เย็น ให้ยอม ให้สงบ. ยิ่งเราทำตัวใกล้ชิด เป็นเกลอกันมากๆ แล้ว ยิ่งเป็นมาก.

การที่จะได้ **นิมิต**ของ ความเห็น ความหยุด ความยอม ความสงบ เช่นนี้ จะหาอ่านจากหนังสือไม่ได้; การหาอ่านจากหนังสือนั้น ถูกละ ก็หาได้ แต่มันเป็นตัวหนังสือ มันไม่ใช่ความรู้สึกอันแท้จริง. ต้องมีความรู้สึกอันแท้จริง เปิดใจเอาไว้ให้ตีๆ รับเอาสอนนี้ไว้ให้ได้ คือรสที่ธรรมชาติจะบีบบังคับให้ ใส่ให้;

หมายความว่า ถ้าเราใกล้ชีวิตธรรมชาตินี้แล้ว ความคิดจะไม่เล่นไปทางอื่น หรืออย่างอื่น. ความคิดจะเล่นไปสู่ความสงบ กระทั่งล้าพบ, หายใจ ก็พบว่า อ้าว, พอไม่เห็นแก่ตัว พอลืมตัวกู-ของกู แล้วก็สบาย บอกไม่ถูก.

ถ้าใครรู้สึกสบาย บอกไม่ถูกขึ้นมาในตอนนี้ ก็กั้นดูให้ตื้นเถิด; เมื่ออยู่ที่ตรงนั้น เวลานั้น เราไม่มีความรู้สึกประเภทตัวกู-ของกูที่เห็นแก่ตัว. นี่ก็บทรเย็น ที่ดีที่สุด ที่สำคัญที่สุด ที่จะก้าวหน้าเร็วที่สุดในทางของธรรมะ ที่จะบรรลุ มรรค ผล หลุดพ้นจากกิเลส ซึ่งเป็นเรื่องพ้นจากอำนาจแห่งตัวกู-ของกู.

เมื่อก่อนจิตใจของเรา หรือชีวิตของเราก็ดำเนิน ถูกบีบคั้นอยู่ด้วยความรู้สึกที่เป็นกิเลส ที่เรียกว่า ความยึดมั่นถือมั่น เป็นตัวกู-ของกู มาจับเอาชีวิตจิตใจไว้ ให้เป็นไปตามความต้องการแห่งกิเลส คือ ตัวกู-ของกู. ถ้าเรามาในตอนนี้ ธรรมชาติจะช่วยป้องกันให้ความคิดประเภทนั้นมันซาไป หรือบางทีมันหยุดไปบางครั้งบางคราว; เราก็เหมือนกับว่า พบชีวิตอันใหม่ แม้ขณะหนึ่งก็ยังดี จะได้ว่า ชีวิตอีกชนิดหนึ่ง มันแปลกกันอย่างไร.

มีหลายคน พอเข้ามาถึงตรงนี้ ที่คุณนั่งอยู่แถวนี้; พอนั่งลง เขาก็ว่า “ทำไมจึงรู้สึกสบายจริงๆ สบายบอกไม่ถูก” ก็มีอยู่อย่างนี้ ที่เล่าๆ มา. นี่ก็เพราะว่าขณะนั้นเขาถูกความครอบงำของธรรมชาติ คือ ธรรมชาติยึดไว้, ยึดจิตใจเอาไว้ ด้วยธรรมชาติอันบริสุทธิ์, ความคิดประเภทตัวกู-ของกู, โลก ไกรธ หลง อะไร เกิดไม่ได้ จิตว่างไปพักหนึ่ง เขาก็สบาย บอกไม่ถูก.

ขอให้ทุกคนได้อ่านความรู้สึกอันนี้ ให้เข้าใจธรรมะที่เดียวมากมายมหาศาลว่า ความทุกข์เกิดมาจากความยึดมั่นถือมั่น ว่าตัวตน - ว่าของตน.

ความไม่มีทุกข์นั้นจะมีได้ เมื่อไม่มีความยึดมั่นถือมั่นว่าเป็นตัวตน - ว่าเป็นของตน; เห็นได้ง่ายๆ เวลาไหน เรามีความหนักอกหนักใจ กระวนกระวาย

ระส่ำระสาย ก็หมายความว่า เวลานั้นมันเต็มไปด้วยความรู้สึกว่าเป็นตัวกู-ของกู, บางเวลาเราไม่มี ความรู้สึกเช่นนั้น เราก็รู้สึกสบายเหมือนกัน ได้พักผ่อนเหมือนกัน.

เราไปเที่ยวชายทะเล หรือบนภูเขา ถ้าเรารู้จักจัด อย่าให้มันเป็นเรื่องที่บ้าน ขึ้นมาที่นั่นอีก ก็จะมีพรสใหม่ที่ว่ามาแล้วนั้น; ฉะนั้น โอกาสนี้ คือ **โอกาสที่จะรับสัมผัสกับธรรมชาติล้วน ๆ.** แต่ถ้าคุณทำไม่ถูกเรื่อง มาเล่น มาหิว มาอะไรกัน เหมือนกับอยู่ที่กรุงเทพฯ อีก มันก็ไม่พบอีกเหมือนกัน. ต้องตั้งใจ ๆ ว่าเรากำลังจะรู้จักสิ่งใหม่สิ่งหนึ่ง เพราะอยู่ใกล้ชิดธรรมชาติที่สุด; ต้องระวังเอาเอง. ให้เตรียมพร้อมอยู่เสมอ ที่จะพบกับความว่างตามธรรมชาติ.

การเตรียมใจให้พบความว่างตามธรรมชาติ จะมีผลมากกว่าที่เราจะนอนหลับ หรือว่าพักผ่อนแบบนี้; อย่างนั้นก็ว่างจากตัวกู-ของกูเหมือนกัน แต่ไม่เอือมเอียนเท่ากับ **ว่างจากตัวกู-ของกู** ชนิดที่ธรรมชาติอันบริสุทธิ์ช่วยให้พบ; แล้วเราก็ไม่ต้องนอน ไม่ต้องหลับ ไม่ต้องง่วงนอน, เรามีความรู้สึกเอือมเอียนในใจ **ไม่มีความทุกข์.**

ภาวอย่างที่เราจะมา ผมเรียกเขาเองว่า “นิพพานชิมลอง” หรือการ **ชิมลอง** ซึ่งรสของพระนิพพานสักนิดหนึ่ง พอให้รู้ว่า พระนิพพานมีรสชาติอย่างไร; ถ้าเป็นไปอย่างนั้นตลอดไป ไม่มีเปลี่ยนแปลงอีกก็เป็นนิพพานจริงเหมือนกัน. แต่ที่นี้เรารู้สึกชั่วคราวชั่วขณะ แล้วความรู้สึกเปลี่ยนไปเสีย ก็ถือว่า เป็นนิพพานชิมลอง, ความสงบ ชิมลอง หรือว่า ความสุขแท้จริง เป็นการชิมลอง; แต่อย่าทำเล่นกับการชิมลอง ถ้าเกิดชอบขึ้นมา แล้วคนก็ติดพันในสิ่งนั้นจนได้มาเต็มตามความต้องการได้เหมือนกัน.

ขอให้ **พยายามที่จะชิมลองรสชาติของความสงบ ความสะอาด ความบริสุทธิ์ ความว่าง** อะไรตามธรรมชาติ ชนิดที่หาได้ยากในกรุงเทพฯ หรือหาได้ลำบากในกรุงเทพฯ; แต่หาได้ง่ายตามป่า ตามดง ตามธรรมชาติ ที่ยังเหลืออยู่เหมือน

ธรรมชาติเดิม ๆ. นี่จึงเรียกว่าโชคิ หรือโอกาสติ ของการที่มาพักอยู่ที่นี้สักชั่วระยะหนึ่ง คือสิ่งนี้; ส่วนนอกนั้นเป็นประโยชน์ที่รอง ๆ ลงไปทั้งนั้นแหละ.

คุณจะฟังบรรยาย หรือคุณจะดูภาพในตึกในอะไร ที่มัวนั้น มันก็ดี ก็มีประโยชน์; แต่ผมผู้จัดขึ้นไวเอนั้น จะยืนยันว่า ยังไม่มีประโยชน์ เท่ากับชิมลองให้ รู้จักความสงบของธรรมชาติ ตามธรรมชาติ.

ที่นี่ ในสวนโมกข์นี้ เขาเรียกว่า มีมหรสพทางวิญญาณ คือ สิ่งที่ทำให้เกิด ความเพลิดเพลินสนุกสนานในการศึกษาระยะ หรือปฏิบัติระยะ; มีตึกหลังก็เพื่อจะ สะดวกแก่การศึกษาระยะโดยรูปภาพ. นิมนต์สร้างขึ้นล้วน ๆ ไม่ได้เกี่ยวกับธรรมชาติ, ดึกทั้งหลัง และ ภาพเขียน ยังไม่ใช่ธรรมชาติ.

ถ้าเรานั่งอยู่ตรงนี้, ตรงนี้แหละเรียกว่าธรรมชาติ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ กลับหัน ก่อนคน คนไม้คนไ้ นี่ธรรมชาติ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์, หรือ บางแห่งครึ่งธรรมชาติ ครึ่งมนุษย์สร้าง ได้แก่สะพานไม้ไผ่ที่ตรงโน้น สร้างขึ้นมาด้วยอาศัยตัวธรรมชาติ ปรับปรุงเป็นรูปภาพขึ้นมา : มีต้นมะพร้าวกลางสระน้ำ เหมือนกับนิทานกลางวิญญูสงสาร. นี่ก็ยิ่งดีกว่าสิ่งที่สร้างขึ้นล้วน ๆ หรือแม้ที่สุดแต่หนังสือตำรา; ก็ว่า ถ้าไปเข้าใจ เรื่องนั้นแหละ เรื่องที่ว่า “ต้นมะพร้าวกลางทะเลฝั่ง” จะเข้าใจอะไรเกี่ยวกับชีวิต กล่าวคือ รู้จักหาความดับทุกข์พบได้ ในตัวความทุกข์นั่นเอง.

เมื่อก่อนนี้ เราไปขนาดไปหาความดับทุกข์ที่อื่น ไม่ได้หาที่ตัวความทุกข์ วังไปทีนั้น วังมาทีนี้ เพื่อหาความดับทุกข์ นั่นคือ คนโง่. ถ้าคนฉลาดเขาก็ หาที่ ตัวความทุกข์ ดับลงไปที่ตัวความทุกข์ แล้วก็พบความดับทุกข์.

ทีนี้ วิธีที่จะดับทุกข์ ก็ต้องดูที่ตรงความทุกข์จนเข้าใจว่ามัน เป็นอย่างไร จึงเกิดขึ้นมา.

ถ้าจะไปถามเขาว่า เรียนพระไตรปิฎกนั้นเรียนอะไรบ้าง นั่นก็เป็นวิธีที่บอกไว้อย่างทฤษฎี, แล้วก็จะมากเกินไป พร่ำเกินไป กว้างเกินไป. ถ้าพยายาม **ดูที่ตัวความทุกข์ จะพบเร็วกว่า**; พิสูจน์ได้ตรงที่ว่า พระอรหันต์แต่กาลก่อนโน้น ท่านเป็นพระอรหันต์กันได้ โดยไม่ต้องมีพระไตรปิฎก.

คุณย่อมจะพอฟังออก ในสมัยนี้ เต็มไปด้วยพระไตรปิฎก แต่ก็หาบุคคลที่เป็นพระอรหันต์ยาก เพราะว่าไปติดตัวหนังสือเสียทำนองนี้.

พระไตรปิฎกนั้นมีประโยชน์อีกทางหนึ่ง; อย่าง **พระไตรปิฎก พระกัมภีร์** นี้ก็สืบอายุพระศาสนาทางทฤษฎีไว้ให้เรื่อยไป ไม่สูญหายไปไหนเสีย นับว่ามีประโยชน์อย่างยิ่งทางหนึ่งเหมือนกัน, **แต่ยังไม่พอ** เพราะเราต้องการความดับทุกข์โดยตรง. เรา**ต้องมาเป็นเกลอกันกับธรรมชาติ** ให้เข้าใจธรรมชาติ ซึ่งเป็นตัวเจ้าของธรรมชาติ; เพราะว่าธรรมะนั้นคือเรื่องของธรรมชาติ หรือเรื่องที่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ. ฉะนั้นถึงตัวธรรมชาติเสียเลยดีกว่า จะได้ชื่อว่า เราเป็นอันเดียวกันกับธรรมชาติเสียเลย, ไม่แยกออกเป็น ๒ เรื่อง ๒ ฝ่าย ๒ คน อะไร; ให้มาเป็นตัวธรรมะไปเสียเลยดีกว่า คือ ทำให้เข้าไปในตัวธรรมชาติเสียเลย.

การเข้าไปอยู่ด้วยธรรมชาติ ที่เป็น ความว่าง ความปกติ ความหยุด ความเย็น ความปราศจากตัวกู-ของกู นี่ก็ข้อแนะนำที่อยากจะแนะ ในระหว่างที่พักอยู่ที่นี้; เป็นอย่างนี้ จะได้รับประโยชน์มากที่สุด คุ่มค่าของเวลา เร็วแรง ทรัพย์สินอะไรต่างๆ ที่ต้องเสียไปเพื่อการมาพักอยู่ที่นี่ ชั่วระยะหนึ่ง. ฉะนั้นขอให้ระวังให้ดีก็คือ **อย่าประมาท อย่าพูดมาก อย่าฟุ้งซ่าน**; พูดมากจะต้องเผลอ ต้องประมาท ต้องเคลิบเคลิ้ม.

ขอให้พยายาม **ฟัง** สิ่งที่เราจะฟัง แล้ว **พิจารณาให้มาก**; ที่จะต้องทำให้มากที่สุดนั่น ก็คือการสังเกต การพิจารณา ให้เข้าใจสิ่งเหล่านี้. **เถยวันอ่าน**

หนังสือก็มาก ไม่รู้ก็ร้อยเล่ม แล้วก็ไม่มีการพิจารณา ไม่มีความเข้าใจ ไม่มีความเข้าใจถึงเนื้อความเหล่านั้น.

เมื่มาอยู่ที่นี้ เรามาเรียนหนังสือเล่มที่เรียกว่าสำคัญที่สุดกันดีกว่า คือ **ตัวธรรมชาติ**; ถ้าใครอ่านหนังสือเล่มนี้ออก หรือผ่านไปได้ ก็จะเรียกได้ว่า เป็นผู้ตรัสรู้. ขอยืนยัน หรือแนะนำว่า ที่นี้เป็นโอกาส หรือง่าย ในการที่จะอ่านหนังสือเล่มนี้ ซึ่งง่าย หรือสะดวกกว่าที่กรุงเทพฯ. ฉะนั้นขอให้มุ่งหมายให้ได้สิ่งนี้ ให้รู้จักกันเข้ากับสิ่งนี้. นี่เป็นส่วนใหญ่ เป็นส่วนหัวใจ.

ที่นี้ คุณ **ต้องปรับปรุง**ทุกอย่าง เพื่อให้เหมาะสมที่จะรู้จักกันกับสิ่งนี้ แล้วก็ **เลิกละสิ่งที่ไม่จำเป็นเสีย**. เรื่องกิน เรื่องเล่น เรื่องสรวลเสเฮฮา เรื่องอะไรต่างๆ นั้นหยุดเสีย; เรื่องที่ไม่เกี่ยวกับเรื่องนี้หยุดเสียก่อน, เรื่องการบ้านการเมือง เรื่องอะไรต่างๆ หยุดไว้ก่อน เพราะว่าเราจำเป็นจะต้องได้ “สิ่งนี้” หรือเข้าใจ “สิ่งนี้”, แล้วจะได้ชื่อว่า เป็นสาวกที่ดีของพระพุทธเจ้า ไม่เสียที. แม้ว่าบวชเพียงเดือนหนึ่ง สองเดือน สามเดือน ก็ยังเป็นสาวกที่แท้จริง ที่ดี ที่ถูกต้อง ที่สมบูรณ์ ของพระพุทธเจ้า; แม้เท่านั้นก็มีค่าเหลือหลาย เหลือที่จะกล่าวได้แล้ว.

การมาบวชครั้งหนึ่ง เป็นเวลา ๑ เดือนก็ตาม ๒ เดือนก็ตาม **ให้ได้เป็นสาวกที่ดีของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า** คือปฏิบัติถูกต้องครบถ้วนบริบูรณ์ ตามหลักเกณฑ์ ที่พระพุทธเจ้าท่านได้ตรัสสอนไว้ **คือเป็นอยู่อย่างใกล้ขีลธรรมชาติ** อย่างที่ว่ามาแล้วนั้น แล้วเป็นธรรมอยู่ในตัว. น้ำหนักจะลดไปบ้าง สัก ๕ - ๖ ก.ก. ก็ไม่เป็นไร อย่าไปกลัว, จะผอมลงนิดหน่อย ก็ไม่เป็นไร; แต่จะต้องได้อะไรในทางจิตทางวิญญาณ มาชดเชยคุ้มกัน หรือเกินกว่า เป็นกำไรมหาศาล.

ผมหวังที่สุด **ใครจะให้ทุกคนที่มาที่นี้ ได้รับประโยชน์สูงสุด** ที่ดีที่สุด ให้มากที่สุดด้วย; แต่แล้วก็ไม่ใคร่จะสมหวัง; ที่แล้ว ๆ มาเป็นเครื่องพิสูจน์ เพราะ

มีมารูป มากคน หรือหลายองค์ ที่ไม่สนใจรับเอาสิ่งนี้, ผู้ที่จะรับเอาสิ่งนี้ เข้าถึงสิ่งนี้จริง ๆ มีน้อยองค์ น้อยรูป หรือน้อยคน; แม้พวกชาวบ้านก็เหมือนกัน ที่มา ๆ กันนั้น เขาได้รับอะไรน้อยนัก ไม่เต็มตามที่เราเตรียมไว้ให้ หรือเราจัดไว้ให้.

ขอให้คุณดูรูปภาพโมเสก (mosaic) ที่ทำไว้ที่ฝาผนังตึกนั้น : **ภาพแจกลูกตา ไม่มีใครรับเอากัน.** เขายอมวิ่งหว่านกลับไปบ้าง ไม่ได้รับลูกตาไปด้วย; มีเพียง ๒-๓ คนได้รับลูกตา. นี่เป็นความกึกก้องที่เกิดขึ้นในความรู้สึกอย่างนี้ ผมจึงให้ทำรูปภาพนั้นขึ้น จากความรู้สึกในใจจริง ๆ เกี่ยวกับเรื่องแจกลูกตา แล้วไม่มีใครมีใครรับ, หรือว่า **เรามีมหาสมุทรทางวิญญาณให้ดู แต่แล้วก็ไม่มีใครจะดู.**

ผมอยากจะกระซิบบอกพวกคุณสักหน่อยว่า คุณมาอยู่เดือนสองเดือน หรือไม่กี่วัน ขอให้ทำดีเต็มที่ จะได้รับประโยชน์มากกว่าบางคน ที่เฝ้า ที่อยู่ที่นั่นเป็นปี ๆ แล้ว ก็ไม่ได้รับอะไร. คุณมาเพียงเดือนเดียว สองเดือน **ทำให้ดี จะได้รับมากก็ได้ มันไม่แน่;** ข้อนี้สำคัญอยู่ที่ว่า ต้องการ หรือไม่ต้องการ, **เอาจริงหรือไม่เอาจริง.** ถ้าทำถูก ทำดี เขาจริง มันก็ไม่กินเวลามากมายอะไร ไม่เห็นเหนื่อยมากมายอะไร; เพราะว่า เราทำจริง แล้วก็ทำในลักษณะที่ถูกต้องและพอดี ไม่ใช่จริงอย่างเป็นบ้าเป็นหลัง หรือไม่ใช่จริงอย่างอวดคน, ไม่ใช่จริงอย่างชนิดที่มันไม่จริง มันจริงที่ไม่จริง ก็เรียกอย่างนี้ก็มี.

จงทำให้จริง ให้บริสุทธิ์ ให้จริง แล้วก็**จะไม่เสียที่ใดมาที่นี่,** แล้วก็ไม่ใช่เป็นการหลอกลวงผู้อื่น ไม่หลอกลวงญาติโยม ที่เขาอุทิศสัจจะลงทุนบวชให้พวกคุณ. ในการบวชนี้ ผู้ที่เป็นนิคคัมมารตา อุปัชฌาย์อาจารย์เขาก็ต้องลงทุน; **ถ้าเราไม่จริง ก็คือหลอกลวงคนอื่นเล่นสนุก ๆ** ไม่มีใครได้รับประโยชน์อะไร. อย่าทำให้คนอื่นเหล่านั้นผิดหวัง เขากำลังหวังอยู่ทุกคนว่า คุณมาที่นี่ ต้องได้รับประโยชน์อะไรเป็นแน่นอน, ประโยชน์ทางธรรมะ ทางศาสนา นั่นแหละ. ฉะนั้นอย่าให้เขาผิดหวัง แม้เราจะบวชเพียงชั่วขณะ แล้วก็กลับไปอีก.

ถ้าหวังว่าจะได้อะไร ก็ขอให้ได้สิ่งนั้นให้เต็มที่; ก็เหมือนอย่างที่ผมพูดมาแล้วว่า **ให้พบกับความรู้** ชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นความรู้ทางธรรมทางศาสนา **ที่จะกำจัดความเห็นแก่ตัว** ที่จะทำให้มนุษย์ไม่เป็นภัยแก่มนุษย์ด้วยกัน; เช่นที่ว่า : มีแต่การศึกษาอย่างเดียว แล้วก็ฉลาดที่สุด แล้วก็เห็นแก่ตัวที่สุด และเป็นภัยแก่มนุษย์ด้วยกัน เป็นโลกที่ต่อสู้ทำลายล้างกันอย่างไม่มีที่สิ้นสุด.

อย่างว่า บัณฑิตระหว่างนายทุน กับชนกรรมาชีพก็เหมือนกัน เกิดขึ้นมา เพราะการศึกษาสมัยนี้ไม่ดี เป็นการศึกษาหลอกลวง; วิฤตฤคกาลชนิดนี้ไม่เคยมีในครั้งพุทธกาล หรือครั้งกระโน้น; เพราะว่า การศึกษาของเขานั้นบริสุทธิ์ตามธรรมชาติ แม้ไม่มากมาย. **ถ้าใครยังมีความคิด ที่จะไม่ไปร่วมมือการแก้ปัญหาวิกฤตฤคกาลของโลก ที่มีอยู่ในระหว่างนายทุนและชนกรรมาชีพ แล้วช่วยศึกษาเรื่องนี้ให้ดีๆ ศึกษาธรรมะให้ดีๆ**; เพราะว่า ธรรมะนี้ไม่ทำให้เกิดนายทุน หรือเกิดชนชั้นกรรมาชีพ อย่างที่เป็นปัญหาอยู่เดี๋ยวนี้. **ธรรมะทำให้เกิดสัตว์บวช หรือมนุษย์ที่ดี ที่ไม่มีทางที่จะเป็นศัตรูแก่กันและกัน มีแต่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน.**

ที่พูดมานี้ ผมพูดแถมพอสำหรับบางองค์ ผมเชื่อว่า ยังมีความคุ้นเคย ในการที่จะไปร่วมมือแก้ปัญหาทางการเมืองของโลก : เรื่องสังคมนิยม หรือเสรีนิยมอะไรนี้อยู่; ก็ขอให้ **ตั้งใจศึกษาธรรมะเสียก่อนเถอะ**. เมื่อเข้าใจธรรมะแล้วจะไปแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ แล้วจะถูกตรงตามที่เป็นจริงๆ; มีฉะนั้นแล้ว มันจะผิด มันจะไขว้กันอยู่ มันจะกลับหน้ามือเป็นหลังมืออะไรกันอยู่ อย่างที่มันไม่มีทางที่จะเป็นประโยชน์ได้, แล้วเรื่องต่างๆ เหล่านั้นปิดไว้ทีก่อน มาศึกษาธรรมะกันทีก่อน.

เมื่อเข้าใจธรรมะดีแล้ว จะแก้ปัญหา ดังกล่าวเหล่านั้นได้ โดยให้มนุษย์เหล่านั้นในโลกนี้ ได้ชื่อว่ามีความรู้ทั้งสองฝ่ายพอเหมาะพอดีกัน : ความรู้เพื่อประโยชน์ทางวัตถุอย่างหนึ่ง, ความรู้เพื่อประโยชน์ทางจิตใจอย่างหนึ่ง. เพราะว่า คนเรามี

ทั้งร่างกายและจิตใจ แล้วก็ต้องมีสิ่งที่จะสนองความสุข ความเจริญของมันเป็น ๒ ฝ่ายอยู่ คือฝ่ายวัตถุ และฝ่ายจิตใจ ที่พอเหมาะพอดีกัน เท่านั้น.

พระพุทธรูปสาสนานี้ มีกรรมะ คือความพอเหมาะพอดี ระหว่างสิ่งทั้งหลาย ทั้งปวง ที่ต้องมาเกี่ยวข้องกัน. อย่าหลงแต่เพียงวัตถุเท่านั้นเดียว หรือว่า อย่าหลงแต่ เรื่องจิตใจ ความรู้ ความฉลาดเท่านั้นเดียว; ต้องให้เป็นความถูกต้องของทุกสิ่ง.

ที่กล่าวมานี้ คือ ข้อแนะนำ ในการที่พวกคุณจะมาพักอยู่ที่นี้สักระยะหนึ่ง, นี่เป็นข้อแนะนำ ที่ผมคิดว่าดีที่สุดแล้ว เท่าที่จะนึกได้ แล้วก็มีอยู่เท่านั้น ในการทำความ เข้าใจกัน ในวาระแรกที่ได้พบกัน.

ต่อไปนี้ก็ขอให้แต่ละองค์ แต่ละรูปนี้ชวนช่วยกันสำเร็จประโยชน์ ตามที่ว่ามี มาแล้วนั้นทุก ๆ ประการ.

ขออยู่ไว้เพียงเท่านั้น สำหรับวันนี้.